

WARTOŚĆ BADANIA SPECT W DIAGNOSTYCE RÓŻNICOWEJ PSYCHOGENNYCH NAPADÓW RZEKOMOPADACZKOWYCH I PADACZKOWYCH

THE VALUE OF SPECT IN DIFFERENTIAL DIAGNOSIS OF PSYCHOGENIC PSEUDOEPILEPTIC AND EPILEPTIC SEIZURES

Joanna Jędrzejczak, Albena Grabowska-Grzyb, Leszek Królicki*

Klinika Neurologii i Epileptologii CMKP, Warszawa

*Zakład Medycyny Nuklearnej AM w Warszawie
Szpital Bródnowski, Warszawa

STRESZCZENIE

Wprowadzenie. Rozwój nowoczesnych technik badawczych umożliwia ocenę zarówno zmian morfologicznych, jak i czynnościowych podczas napadów padaczkowych i psychogennych rzekomopadaczkowych.

Cel. Ocena wartości diagnostyczno-różnicowej śródnapadowego i międzynaapadowego badania SPECT u pacjentów z padaczką i z psychogennymi napadami rzekomopadaczkowymi (PNR).

Materiał i metoda. W analizowanej grupie 71 chorych u 33 rozpoznano psychogenne napady rzekomopadaczkowe (grupa I), u 30 rozpoznano padaczkę (grupa II), a u 8 pacjentów współwystępowanie napadów padaczkowych i PNR (grupa III). Do analizy statystycznej zastosowano testy: χ^2 , test Manna-Whitneya oraz analizę Anova.

Wyniki. U wszystkich chorych wykonano badanie SPECT w fazie międzynaapadowej. U 19 z nich przeprowadzono również badanie w fazie śródnapadowej, u 2 podczas napadu padaczkowego i u 17 w trakcie PNR. U 70% chorych z grupy I i II badanie wykonane w fazie międzynaapadowej wykazało obszary znamienne zmniejszonego przepływu krwi. Obszary te były położone znacznie częściej w obrębie lewej półkuli mózgu (w grupie I – 20 badań, w grupie II – 19 badań), ($p < 0,01$). Porównując badania wykonane w fazie międzynaapadowej i śródnapadowej, u chorych z PNR obserwowano trzy wzorce zmian przepływu krwi w mózgu. U żadnego z pacjentów z PNR nie stwierdzono w fazie śródnapadowej ogniska

SUMMARY

Introduction. Progress of new neuroimaging techniques like single-photon emission tomography allows for estimation not only of morphological changes but also changes of perfusion during epileptic and psychogenic pseudoepileptic seizures.

Objective. The purpose of this study was to assess the value of ictal and interictal SPECT diagnosis of psychogenic pseudoepileptic seizures.

Material and method. Group of seventy one patients with PPS – group I ($n = 33$), epilepsy – group II ($n = 30$) and with both type of seizures – group III ($n = 8$), confirmed by video-EEG monitoring with ictal and interictal SPECT were studied. Semi quantitative analysis of tomographic images was performed. For statistical analysis χ^2 , test Mann-Whitney and Anova analysis were used.

Results. Interictal SPECT was analysed in all patients. Ictal SPECT was performed in 19 cases: 2 in epileptic seizures and 17 in PPS. Seventy % of patients from I and II group showed regional decrease of perfusion during interictal SPECT most in left hemisphere (group I – 20 cases, in group II – 19 ones), which was statistically significant ($p < 0,01$). Comparison of ictal and interictal SPECT in all groups showed three different patterns of brain perfusion. No region of hyperperfusion (typical for epileptic seizures) in all patients with PPS during ictal SPECT weren't find.

Conclusions. Interictal SPECT image cannot be differential factor in diagnosis of psychogenic pseudoepileptic seizures and epileptic seizures.

znacznie zwiększonego przepływu krwi – typowe u chorych na padaczkę.

Wnioski. Obraz przepływów krwi w mózgu w okresie międzynaпадowym nie może być czynnikiem różnicującym między napadami padaczkowymi a psychogennymi. W fazie śródnapadowej regionalne zmniejszenie przepływu krwi może jednak stanowić cechę różnicującą między powyższymi rodzajami napadów.

Słowa kluczowe: Psychogenne napady rzekomopadaczkowe – SPECT – Diagnostyka różnicowa

Praca wykonana w ramach prac statutowych CMKP 501-2-1-13-55/03.

Ictal SPECT with regional decreasing of brain perfusion can be usefull tool in diferential diagnosis.

Key words: Psychogenic pseudoepileptic seizures – SPECT – Differential diagnosis

Grant supported by CMKP 501-2-1-13-55/03.

WPROWADZENIE

Klinika Neurologii i Epileptologii od ponad dziesięciu lat zajmuje się problematyką związaną z psychogennymi napadami rzekomopadaczkowymi (PNR). Z przeprowadzonej analizy wynika, że z ogólnej liczby 1353 chorych, skierowanych do Kliniki Neurologii i Epileptologii CMKP z rozpoznaniem padaczki lub niejasnym charakterem napadów, u 9,2% występują psychogenne napady rzekomopadaczkowe (Jędrzejczak, 2002). Odsetek ten według danych z innych ośrodków waha się od 10 do 40% u dorosłych (Betts 1990; Williamson, 1993; Ramsay i wsp., 1993; Fakhoury i wsp., 1993) i od 10 do 20% u dzieci (Sirven i Glosser, 1998). Są to wyniki określające odsetek chorych z napadami rzekomopadaczkowymi wśród osób kierowanych do specjalistycznych ośrodków epileptologicznych ze względu na trudności diagnostyczne lub terapeutyczne. Według danych szacunkowych rozpowszechnienie napadów psychogennych w grupie chorych ambulatoryjnych wynosi około 5% do 20% (Gubermann, 1982; Mattson, 1993; Ramsay i wsp., 1993; Kloster, 1993). Na tej podstawie można szacunkowo przyjąć, że

w populacji polskiej około dwudziestu tysięcy chorych z napadami rzekomopadaczkowymi traktowanych jest jako chorzy z padaczką – zaliczaną najczęściej do grupy odpornej na leczenie farmakologiczne.

Z dotychczasowych opracowań dotyczących problemu diagnostyki różnicowej psychogennych napadów rzekomopadaczkowych i napadów padaczkowych wynika, że nie ma jednej pewnej metody różnicującej te dwa rodzaje zaburzeń. Międzynaпадowy zapis EEG oraz badania neuroobrazujące mózgu nie mają wartości różnicującej (Metrick i wsp., 1991; Saygi i wsp., 1992; Jędrzejczak, 2003). Największe znaczenie diagnostyczne ma wideometryczna analiza semiologicznej charakterystyki incydentów napadowych i zapisu EEG pacjenta w trakcie napadu. Należy jednak pamiętać, że brak zmian napadowych w zapisie EEG w trakcie napadu nie musi oznaczać, że jest to psychogenne napad rzekomopadaczkowy. Z drugiej strony, ze względu na występowanie w zapisie EEG artefaktów ruchowych i mięśniowych w trakcie incydentu napadowego może on być również mylnie potraktowany jako PNR (fałszywie pozytywne rozpoznanie).